
บทความปริทัศน์

มโนทัศน์เกี่ยวกับความมั่นคงด้านอาหารสาธารณสุขประชาชนจีน

สุพรรณิ ไชยอำพร

รองศาสตราจารย์ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ปัจจุบันโลกกำลังประสบปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหาร โดยมีกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาในหลายประเทศได้ประสบกับปัญหาทุพโภชนาการ ซึ่งทางองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations หรือ FAO) และโครงการอาหารเพื่อโลกแห่งสหประชาชาติ (World Food Programme หรือ WFP) ได้กล่าวถึงจำนวนประชากรโลกที่ตกอยู่ในภาวะขาดแคลนอาหาร ว่ามีจำนวนสูงถึง 166 ล้านคน ที่ตกอยู่ในภาวะ “วิกฤติการณ์ขาดแคลนอาหารอย่างรุนแรง” (Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2011) ดังนั้นประเด็นความมั่นคงของอาหารจึงกลายมาเป็นประเด็นโดดเด่นและได้รับความสนใจอย่างจริงจังในปัจจุบัน การเสนอบทความวิชาการเรื่อง มโนทัศน์เกี่ยวกับความมั่นคงด้านอาหาร จึงนับเป็นเรื่องที่ทันสมัยและน่าสนใจยิ่ง เพราะการเข้าใจในมโนทัศน์ความมั่นคงด้านอาหารถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องในการพัฒนาต่อไปสู่การพัฒนาพรมแดนความรู้เรื่องความมั่นคงของอาหาร อาทิเช่น การสกัด/ระบุงบประกอบ ลักษณะ ตัวบ่งชี้ การประเมินระดับความเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงทางอาหารหรือความเปราะบางของความมั่นคงทางอาหาร การนำไปสู่การกำหนดนโยบาย แผนงานและโครงการ ทั้งการเฝ้าระวัง การเตือนภัย การแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลง รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เนื้อหาที่ผู้เขียนนำเสนอเน้นเพียงในสังคมประเทศจีน เพื่อมิให้เกิดความสับสนกับผู้อ่าน ผู้เขียนจึงปรับชื่อเรื่องให้เฉพาะเจาะจงสังคมจีน คือ ปรับเป็นมโนทัศน์เกี่ยวกับความมั่นคงด้านอาหารของสังคมประเทศจีน อันจะก่อให้เกิดความถูกต้อง ชัดเจน และยังมีส่วนกระตุ้นให้เกิดความสนใจศึกษาในสังคมจีน จนสามารถนำมาสกัดเป็นความรู้ใช้ได้ทั่วไป

นอกเหนือจากความโดดเด่นที่น่าสนใจของประเด็นศึกษา (ความมั่นคงด้านอาหาร) วิธีการนำเสนอก็มีความน่าสนใจ กล่าวคือ ผู้เขียนพยายามไล่ลำดับการเปลี่ยนแปลงของ

มโนทัศน์ความมั่นคงด้านอาหารจากยุคโบราณ คือ ยุคทาส ถึงยุคสังคมนิยม มาจนถึงปัจจุบันของสังคมจีน การพยายามไล่วิวัฒนาการของมโนทัศน์ความมั่นคงของอาหารและการชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลง ก็ถือว่าการนำเสนอที่มีความพยายามให้ครอบคลุม และหลากหลายมุมมองจนสามารถมองเห็นถึงการคลี่คลายตัวของแนวความคิด/มโนทัศน์ความมั่นคงด้านอาหารของจีนได้ดี แม้ในยุคปัจจุบันผู้เขียนจะรวบรวมสรุปเร็วไปจนอาจหลุดรายละเอียดของมโนทัศน์ความมั่นคงของอาหาร

สำหรับเนื้อหาที่นำเสนอมีประเด็นปริทัศน์ที่ควรพิจารณาอยู่ 6 ประเด็นหลักดังนี้

1. ความหมาย ดัชนี และการทำนาย : ในยุคทาส เช่น ในยุคจั้นกั๋ว ซึ่งมีระยะเวลาเกินกว่าสองพันปี ผู้เขียนได้เสนอหลักฐานที่ปรากฏเรื่องมโนทัศน์ความมั่นคงด้านอาหาร (จากหนังสือจารึกจาริตประเพณีระบบการบริหาร) โดยสรุปความมั่นคงของอาหาร ในทัศนะของจีนยุคโบราณ คือ การออม กล่าวคือ ถ้ามีการออมก็แสดงว่ามีความมั่นคงทางอาหาร โดยต้องเก็บออมไว้อย่างน้อย 1 ใน 3 ของผลผลิตแต่ละปี แต่ถ้าหากสะสมจนถึงครึ่งหนึ่งของผลผลิตในปีนั้น ๆ ก็ถือว่าถึงจุดดัชนีความมั่นคง นอกจากการระบุไว้ถึงดัชนีความมั่นคงอาหารในรูปปริมาณการเก็บออมแล้ว ในหนังสือเล่มเดียวกันยังได้ระบุถึงความสามารถในการใช้ช่วงเวลามาช่วยในการทำนายสถานะความมั่นคงของอาหารและกระตุ้นให้ต้องเก็บออมอาหาร กล่าวคือ

“ถ้าไม่มีการเก็บออมถึง 3 ปี กล่าวได้ว่าประเทศชาติ
จะพัง หากไม่มีการเก็บออมถึง 6 ปี กล่าวว่าเป็นภาวะฉุกเฉิน
แต่ถ้าหากในคลังไม่มีการเก็บออมอาหารถึง 9 ปี กล่าวได้ว่า
อาหารมีไม่เพียงพอ”

นับเป็นความฉลาดอย่างน่าอัศจรรย์ที่คนจีนในยุคสองพันปี จะมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความมั่นคงของอาหารทั้งในแง่สิ่งบ่งชี้/ ดัชนีการเก็บออม และในแง่ของการทำนาย โดยใช้ช่วงเวลาช่วยทำนาย อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเก็บออม/การประหยัด แม้หลายท่านอาจคิดว่าวิธีการออมมีลักษณะตั้งรับ (Passive Approach) มิใช่เป็นเชิงรุก (Active Approach) เช่น การเร่งปรับปรุงสายพันธุ์ ปรับปรุงวิธีการผลิต ฯลฯ แต่หากพิจารณาถึงความรู้ที่มีสะสมในยุคสองพันกว่าปี ก็ถือได้ว่า มโนทัศน์ด้านนี้ของจีนล้ำสมัยยิ่งนัก

นอกจากวิสัยทัศน์ ดัชนี และการทำนายในยุคกว่าสองพันปี ที่น่าทึ่งอีกประการ ก็คือการสร้างระบบสถานที่เก็บออมอาหาร หรือที่เรียกกันติดปากในปัจจุบันว่า “โกดัง” ก็มีปรากฏตั้งแต่ยุคชุนชิ่งจั้นกั๋ว (ประมาณ 2500 ปี) และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาอย่างก้าวกระโดดในราชวงศ์ฉิน จนพัฒนาสมบูรณ์สุดในราชวงศ์ถัง ซึ่งการพัฒนาต่อเนื่องหลายร้อย

ป้อย่างอดทนของจีน ควรอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะได้นำมาใช้ในวิถีดำเนินชีวิตและในการบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กรในสังคมไทย

2. การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินและบทบาทผู้ปกครอง/ภาครัฐ : ในยุคสองพันกว่าปีเช่นกัน ยังมีการกล่าวถึง การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินเพื่อเพาะปลูกให้เต็มที่ หากหันมาเทียบกับสังคมไทยในปัจจุบัน พบว่ายังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดินอย่างเต็มที่ อย่างมีประสิทธิภาพ การมีแนวความคิดเช่นนี้ทำให้จีนพัฒนาความคิดค้นการใช้ประโยชน์จากที่ดิน โดยเฉพาะบทบาทภาครัฐ/ผู้ปกครอง ดังปรากฏในราชวงศ์โจว ก็มีการเสนอตั้งองค์การบริหารที่ดิน องค์กรช่วยเหลือในการผลิตอาหาร และการตรวจสอบการผลิตธัญพืช

การมีบทบาทของฝ่ายปกครอง/ผู้ปกครองนั้น จีนให้ความสำคัญมานานนับสองพันปี ดังข้อความที่ปรากฏในหนังสือ ก่วนจื่อ ว่า

“หากไม่ทำเกษตรชาติก็พัง ทำเกษตรแต่ประชาชนอดอยากหิวตายถือว่าผู้ปกครองเป็นโจร แต่มีการทำการเกษตรแล้วประชาชนไม่อดอยากหิวตาย ถือว่าผู้ปกครองนั้นเป็นมหาราช”

3. ราคาผลผลิต : จีนในยุคสองพันกว่าปี ได้คำนึงถึงเรื่องการกำหนดราคาว่าต้องให้เกิดความสมดุลและมีเสถียรภาพ คือ ต้องให้เกิดความสมดุลทั้งฝ่ายผู้ผลิตและฝ่ายผู้บริโภค ดังที่สำนักนิติธรรมในยุคจั้นกั๋วได้กล่าวไว้ว่า

“ถ้าธัญพืชมีราคาแพง จะทำลายประชาชน ถ้าธัญพืชมีราคาถูกจะทำลายเกษตรกร หากประชาชนถูกทำลายจะส่งผลให้ครอบครัวแตกแยก ประชาชนเร่ร่อน ถ้าเกษตรกรถูกทำลาย จะส่งผลให้ประเทศชาติยากจน ล่มสลาย”

ในเรื่องของราคาผลผลิตอาหารนั้น สังคมไทยก็ได้ให้ความสำคัญ เฉกเช่น ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงเป็นผู้นำในการส่งเสริม สนับสนุนการขยายการเพาะปลูกและการเพิ่มการส่งออก (หลังสนธิสัญญาเบาว์ริง) แต่ก็ยังทรงเป็นกังวลเกี่ยวกับปริมาณข้าวสำหรับบริโภคในประเทศ และราคาของอาหาร ดังนั้น เพื่อเพิ่มความมั่นใจในความมั่นคงของอาหาร จึงทรงได้ห้ามส่งออกข้าวในปีที่ผลิตไม่ดี/ตกต่ำ โดยทรงคำนึงถึงราคาว่าการไม่ส่งข้าวยอมทำให้ผู้บริโภคที่ไม่ได้ปลูกข้าว จะซื้อข้าวได้ในราคาถูก แต่ผู้ผลิตจะรู้สึกในทางตรงกันข้าม (และจะยิ่งเดือดร้อนมากในปีที่ผลผลิตดี) เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ได้ทรงทราบความขัดแย้งของคนสองกลุ่มใหญ่ภายในประเทศ พระองค์จึงทรงวินิจฉัยและทรง

สรุปว่า การให้ทั้งสองฝ่ายอยู่ได้ต้องมีสวัสดิการโดยรวมที่ดี ต้องอนุญาตให้ส่งออกเพื่อมีภาษีมาบำรุง เรื่องราคาจึงมีความสำคัญ (ท่านที่สนใจโปรดติดตามรายละเอียดได้จาก Dilock, Prinz van Siam. Die Landwirtschaft in Siam, 1907, pp. 66-67)

ในปัจจุบันเสถียรภาพด้านราคาของอาหาร/ผลิตภัณฑ์อาหารก็กลายเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของตัวชี้วัดถึงความมั่นคงทางอาหาร ซึ่ง FAO ได้เสนอ The Four Dimensions of Food Nutrition Security (FNS) ไว้ในปี ค.ศ. 2000 ว่าเสถียรภาพด้านราคาจะสะท้อนถึงความมั่นคงของอาหาร โดยเฉพาะในระดับมหภาค

4. มโนทัศน์ความมั่นคงอาหารของสังคมประเทศจีน : จากอดีตถึงปัจจุบัน ผู้เขียนได้สรุปไว้ 3 ยุค คือ

1) ยุคแรก เน้นความมั่นคงอาหาร คือ การออม การสร้างหลักประกันด้านปริมาณ ซึ่งเทียบกับแนวคิดขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และโครงการอาหารเพื่อโลกแห่งสหประชาชาติ (WFP) ก็คือ ความพอเพียงในเชิงปริมาณ

2) ยุคสอง ช่วงที่หลุดพ้นจากความขาดแคลน ประเทศพัฒนาจนผู้คนมีทางเลือกจากความหลากหลายของประเภทอาหาร อาหารเป็นสินค้าที่ค้าขายได้เสรี มโนทัศน์ความมั่นคงอาหารจึงเปลี่ยนมาเป็นการมีเสรีในการค้าขายสินค้าอาหาร ซึ่งหากเทียบกับแนวคิดความมั่นคงของอาหารของ FAO และ WFP น่าเทียบได้กับการเข้าถึงอาหารและการมีเสถียรภาพด้านราคาของอาหาร

3) ยุคสาม ซึ่งเศรษฐกิจขึ้นพัฒนาสู่ยุคอุตสาหกรรม ความมั่นคงอาหาร คือ การมีความปลอดภัยด้านอาหาร/ด้านโภชนาการ และสุขอนามัยด้านอาหาร ซึ่งเทียบเคียงกับแนวคิดสากล เช่น FAO คือ ความมั่นคงด้านอาหารเท่ากับคุณภาพ (ความปลอดภัย) ของอาหาร

สิ่งที่มโนทัศน์ของสังคมประเทศจีน ไม่ได้ปรากฏในบทความนี้และมีความสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของอาหาร คือ แนวคิดที่ว่าด้วยความมั่นคงของอาหาร คือ การสามารถยกระดับและหรือต่อยอดจนสามารถกลายเป็นนวัตกรรมด้านอาหารที่ยั่งยืน ในทุกขั้นตอนของอาหารตั้งแต่สายพันธุ์/ ต้นพันธุ์ การเพาะเลี้ยง/ เพาะปลูก การเก็บเกี่ยว การแปรรูป การเก็บถนอม การขนส่ง การตลาด การปรุง การเสิร์ฟ การเก็บหลังปรุง/ แปรรูป เป็นต้น

5. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของอาหาร: ในบทความได้กล่าวถึงบ้าง แต่กระจัดกระจายไม่ได้รวมเป็นกลุ่ม/จัดให้เป็นหมวดหมู่ หากจัดให้เป็นหมวดหมู่เป็นระบบก็จะส่งผลต่อการกำหนดนโยบาย แผนงาน และหรือ โครงการฯ กิจกรรม เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหารได้ เช่น

- 1) หมวดของภัยธรรมชาติ ที่เป็นภัยธรรมชาติร้ายแรง ส่งผลตรงต่อความมั่นคงของอาหาร ไม่ว่าจะเป็น สภาพดิน น้ำ ลมพายุ อุณหภูมิ ป่า (รวมภัยของป่าและไฟป่า)
- 2) หมวดเกี่ยวกับความเชื่อ ทักษะ และพฤติกรรมสำคัญ ๆ ของมนุษย์ ประเพณี ภูมิปัญญา วัฒนธรรม
- 3) หมวดเกี่ยวกับสังคม เช่น โครงสร้างชนชั้นและระบบการจัดสรร อันเนื่องจากโครงสร้างชนชั้น ระบบเครือญาติ การรวมกลุ่ม เป็นต้น
- 4) หมวดเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นนโยบาย กฎหมาย โครงสร้างอำนาจ การบริหารจัดการของภาครัฐ กลไกภาษี ฯลฯ
- 5) หมวดเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การลงทุนในทุกชั้นตอนของอาหารจากแหล่งผลิตจนถึงโต๊ะอาหาร โดยเฉพาะในด้านการวิจัยและพัฒนา การค้าในทุกระดับทั้งภายในประเทศจนถึงระดับโลก

หากผู้เขียนจัดเป็นหมวดหมู่และลำดับลงลึกในยุคปัจจุบันของสังคมประเทศจีน ก็จะทำให้บทความนี้โดดเด่น และมีผลต่อทางปฏิบัติ รวมทั้งสามารถต่อยอดถึงการวิจัย หรือเชิงนโยบายได้อย่างมีพลังยิ่ง

6. ปัญหาจีนคือปัญหาโลก: ในบทความได้กล่าวถึงในช่วงท้ายว่า จีนในสภาวะปัจจุบันนับได้ว่ายังมีความมั่นคงทางอาหาร แต่ก็ได้ตั้งข้อสังเกตและแสดงความคิดเห็นว่าประเทศจีนไม่ควรประมาท เพราะการพัฒนาที่รวดเร็วทำให้จีนต้องพึ่งพาทรัพยากรต่าง ๆ จากภายนอกประเทศมากขึ้น หากประเทศจีนซึ่งมีสัดส่วนของประชากรมากถึง 1 ใน 5 ของประชากรโลก หากเกิดปัญหากับคนกลุ่มนี้ย่อมกลายเป็นปัญหาของโลกอย่างปฏิเสธไม่ได้

ดังนั้นการพยายามหาทางออกหรือหลีกเลี่ยงปัญหาของประเทศจีน คือ การหันมาให้ความสนใจกับการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตอาหารให้เพิ่มขึ้น ส่วนการออมเงินเช่นในสมัยโบราณกระทำนั้น ประเทศจีนตระหนักได้ว่าคงเป็นไปได้ยากในยุคปัจจุบัน เนื่องจากประชากรของประเทศจีนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ (แม้จะพยายามทั้งควบคุม ด้วยกฎหมายให้มีลูกได้ 1 คนต่อครอบครัว (สมภพ มานะรังสรรค์, 2554; ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2555) หากประสงค์มีคนที่สองหรือสามเพิ่ม จะต้องจ่ายค่าภาษี/ ค่าธรรมเนียมการมีลูกเกิน 1 คน ซึ่งค่าใช้จ่ายต่อการมีลูกเพิ่มอีก 1 คนของประเทศจีน นับว่ามีราคาแพงจนครอบครัวที่มีฐานะไม่ดี แต่ต้องการมีบุตรเกิน 1 คน จะกระทำไม่ได้คือ ไม่มีเงินจ่ายค่าบุตรเกิน 1 คน นอกจากการควบคุมจำนวนประชากรแล้ว ประเทศจีนยังพยายามชักจูง รวมทั้งพยายามสร้างค่านิยมให้ยอมรับการมีลูกคนเดียวแม้เป็นลูกผู้หญิง ซึ่งฝืนกับความเชื่อและค่านิยมพื้นฐานของจีนที่นิยมมีลูกเกิน 1 คนและเชื่อและนิยมการมีลูกผู้ชาย)

แนวทางการจัดการเพื่อความมั่นคงของอาหารในประเด็นความพอเพียง (อาจไม่ถึงขั้นเหลือเก็บออมถึงครึ่งหนึ่งของความสามารถผลิตในแต่ละปี) ด้วยวิธีการเพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต เป็นแนวทางที่พึงกระทำ โดยยึดหลักความยั่งยืนที่ไม่คุกคามสิ่งแวดล้อมและสร้างภาวะจำยอมให้กับคนในรุ่นอนาคต ส่วนแนวทางที่หลายสังคมนิยมใช้ (รวมทั้งประเทศไทย) คือ การสนับสนุนภายในประเทศแก่เกษตรกร เช่น โครงการจำนำข้าว โดยตั้งราคาสูงจนเสี่ยงต่อการค้าข้าวในเวทีโลกและอาจเสี่ยงสูงต่อการละเมิดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศในกรอบของ GATT รอบการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย (Uruguay Agreements on Agriculture: URAA) ในส่วนของข้อผูกพันที่ว่าด้วยการลดการอุดหนุนภายใน (Domestic Support) และการลดการอุดหนุนการส่งออก (Export Subsidies) โดยข้อบัญญัติดังกล่าวมีการจัดประเภทนโยบายการอุดหนุนภายในเป็นกล่องสีต่าง ๆ ตามเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก ได้แก่ กล่องแดง (Red Box) กล่องอำพัน (Amber Box) กล่องเขียว (Green Box) และกล่องน้ำเงิน (Blue Box) คือ

- 1) กล่องแดงนั้น แสดงถึง นโยบายที่ห้ามใช้
- 2) กล่องอำพัน หมายถึง นโยบายที่ประเทศใดใช้แล้วมีผลบิดเบือนทางการค้า ซึ่งประเทศสมาชิกต้องลดการใช้นโยบายดังกล่าวลง เช่น นโยบายอุดหนุนราคาสินค้าโดยรัฐเป็นผู้กำหนดราคา เป็นต้น
- 3) กล่องเขียว แสดงถึง นโยบายที่ใช้อุดหนุนนั้น ไม่มีผลหรือส่งผลต่อการค้าหรือบิดเบือนทางการค้าน้อยที่สุด เช่น การอุดหนุนงบการวิจัยและพัฒนาเพื่อความมั่นคงทางอาหาร เงินชดเชยภัยธรรมชาติหรือเพื่อการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น
- 4) กล่องน้ำเงิน เพื่อนโยบายที่ลดการผลิตสินค้าลง เพื่อผ่านการจ่ายเงินและอื่น ๆ

โดยสรุปกล่องเขียวและน้ำเงินไม่มีผลบังคับ (ท่านที่สนใจกรุณาอ่านเพิ่มเติมได้ มณฑลเสฉวน สติมานนท์, 2549 เรื่อง ข้าวภายใต้องค์การการค้าโลก)

ในกรณีของประเทศไทยโครงการจำนำข้าว โดยรัฐกำหนดราคาเข้าขายของข้อห้ามกล่องอำพันของ WTO ซึ่งรัฐควรเร่งปรับแก้ไข เพื่อไม่ต้องโดนกฎระเบียบของกล่องอำพัน หากประเทศจีนจำเป็นต้องสนับสนุนยังควรต้องพิจารณาจริงจังต่อข้อตกลงต่าง ๆ ของ WTO เช่นกัน อันจะช่วยส่งเสริมและสร้างหลักประกันในการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับสังคมตน

โดยภาพรวมแล้วนับว่าการนำเสนอโมทัศน์ด้านความมั่นคงของอาหารของสังคมประเทศจีนที่ผู้เขียนนำเสนอมีความน่าสนใจและจะมีส่วนต่อแวดวงวิชาการและแวดวงปฏิบัติมากยิ่งขึ้น หากผู้เขียนจะได้เพิ่มเติมในยุคปัจจุบันของจีนให้ละเอียด เพราะการเสนอ

มโนทัศน์เมื่อราวสองพันปีและสรุปยุคปัจจุบันนั้น ยังไม่ละเอียดลึกซึ้งพอ หากผู้เขียนจะเพิ่มเติมให้ละเอียดก็จะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้มีการศึกษาลงลึกอย่างจริงจัง และครอบคลุมหลากหลายประเด็นที่เกี่ยวกับความมั่นคงอาหาร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบของสังคมจีน โดยเฉพาะปัจจุบันต่อเรื่องความมั่นคงทางอาหาร รวมทั้งพฤติกรรมการผลิตและการบริโภค ภูมิปัญญาและนวัตกรรมด้านอาหารของประเทศจีนที่ถือว่าเป็นหนึ่งในชาติที่มีอารยธรรมด้านอาหารเจริญรุ่งเรือง ชาติหนึ่งของโลกที่เก่าแก่และต่อเนื่องมายาวนาน ที่สำคัญอีกประการคือ บทบาทของภาครัฐต่อการกำหนดและปฏิบัติตามนโยบายอันเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของอาหาร รวมทั้งการติดตามประเมินผลในทุกแง่มุมทั้งผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ของนโยบายเกี่ยวเนื่องกับอาหารและผลิตภัณฑ์ของอาหาร แนวทางและรูปแบบที่ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาความมั่นคงของอาหาร ซึ่งหากมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องจะเกิดผลดีทั้งการเพิ่มพูนองค์ความรู้และการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติใช้ โดยเฉพาะในสังคมไทยที่แม้จะเคยได้ชื่อว่า เป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำ ทำนองในน้ำมีปลาในนามีข้าว มีความร่ำรวยทางวัฒนธรรมอาหารชาติหนึ่งของโลก แต่แนวนโยบายและการส่งเสริมของภาคส่วน ต่าง ๆ ที่มีต่อความมั่นคงทางอาหารได้ส่งผลให้เกิดความสับสนเสี่ยงที่มีต่อความไม่มั่นคง มีความเปราะบางต่อความมั่นคงทางอาหาร สมควรอย่างยิ่งที่สังคมไทยจะได้จริงจังกับเรื่องนี้อย่างใคร่ครวญรอบคอบ เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทางอาหารให้กับสังคมไทยอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

มณฑิธร สติมานนท์. (2549). *ข้าวภายใต้ต้องการการค้าโลก*. กรุงเทพมหานคร : โครงการ WTO Watch (จับกระแสองค์การการค้าโลก).

สมภพ มานะรังสรรค์. (2554). *ความเปลี่ยนแปลงของประชากรในจีน*. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2556 จาก <http://www.cpall.co.th/Blog/Detail/Sompop>.

ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2555). *คู่สามีภรรยา เจอค่าปรับมีลูกคนที่สองสุดโหด 6 ล้านบาท*. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2556 จาก <http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9550000066562>

Dilock Prinz Von Siam, Prinz Von Siam. (2010). *Die Landwirtschaft in Siam: Ein Beitrag Zur Wirtschaftsgeschichte Des Konigreichs Siam (1908)*. United States: Kessinger Publishing.

Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2011). *Food Prices from Crisis to Stability*. Thailand: FAO Regional Office for Asia and the Pacific.

